

JĘZYK MNIEJSZOŚCI NARODOWEJ LUB ETNICZNEJ

II etap edukacyjny – klasy IV-VIII

Cele kształcenia:

1. Doskonalenie umiejętności mówienia, słuchania, czytania, pisania, odbioru różnorodnych tekstów.
2. Tworzenie sytuacji, w których uczenie się języka następuje przez świadome i refleksyjne jego używanie.
3. Motywowanie do poznawania literatury oraz różnorodnych tekstów kultury narodowej (w tym regionalnej) wzbogacających wiedzę ucznia o człowieku, życiu i świecie z perspektywy współczesności i w odniesieniu do przeszłości.
4. Integrowanie różnych zakresów doświadczeń kulturowych.
5. Tworzenie warunków do oceniania własnych zachowań, uczuć, postaw i umiejętności wynikających z doświadczeń związanych z uczestnictwem w życiu środowiska i kulturze.
6. Rozwijanie w uczniach postaw ciekawości, otwartości i poszanowania innych kultur.

Wymagania ogólne:

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Odbiór wypowiedzi i zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Po ukończeniu klasy IV

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:
 1. Zna podstawowe utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.
 2. Zna podstawy kultury narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy).
 3. Zna podstawy historii narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy).
- II. Odbiór wypowiedzi i zawartych w nich informacji. Uczeń:
 1. Rozumie podstawowe treści związane z przekazami ikonicznymi: radiem, filmem, telewizją, teatrem.

2. Czyta teksty ze zrozumieniem ich treści oraz intencji nadawcy.
3. Identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi.
4. Charakteryzuje nadawcę wypowiedzi.
5. Rozpoznaje i rozumie formy gatunkowe (np. zaproszenie, życzenia i gratulacje, ogłoszenie).
6. Rozpoznaje w wypowiedzi prawdę lub fałsz.
7. Wyszukuje w tekście podstawowe informacje.
8. Rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi.
9. Rozpoznaje podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik).
10. Odróżnia czasowniki dokonane i niedokonane.
11. Poprawnie akcentuje wyrazy oraz poprawnie intonuje zdania.
12. Ma świadomość znaczenia niewerbalnych środków komunikowania się: gestu, wyrazu twarzy, mimiki, postawy ciała.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

1. Wypowiada się poprawnie na tematy poruszane na zajęciach, związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury.
2. Dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej.
3. Formułuje pytania do tekstu.
4. Tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych (np. dialog, opowiadanie (twórcze i odtwórcze), opis postaci, przedmiotu, ogłoszenie, zaproszenie, prosta notatka).
5. Pisze poprawnie stosując podstawowe zasady ortografii.
6. Stosuje odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy pisemnej (w tym wydziela akapity).
7. Operuje słownictwem z kręgów tematycznych: dom i rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze i społeczne.
8. Słucha uważnie i skutecznie rozmaitych wypowiedzi w różnych celach i sytuacjach.
9. Czyta cicho ze zrozumieniem.
10. Czyta głośno, wyraziście, przekazując intencję tekstu, akcentując właściwe wyrazy, wprowadzając pauzę, stosując odpowiednią intonację.
11. Słucha z uwagą wypowiedzi innych, prezentuje własne zdanie.
12. Recytuje teksty poetyckie, podejmując próbę głosowej ich interpretacji.

IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

1. Rozpoznaje funkcję tekstu kultury (informacyjną, artystyczną).
2. Odróżnia fikcję artystyczną od rzeczywistości.
3. Odróżnia realizm od fantastyki, stosuje wymienione pojęcia.
4. Rozpoznaje, np. opowiadanie, baśń, legendę, wiersz, przysłowie charakterystyczne dla kultury mniejszości narodowej lub etnicznej.

5. Ocenia działania bohaterów.
6. Zna pojęcia: autor, narrator, podmiot liryczny, adresat, bohater.
7. Zna pojęcia: wers, strofa, rym, refren; wiersz rymowany i nierymowany.
8. Odróżnia dzieło filmowe i widowisko teatralne.
9. Odczytuje wartości i ich przeciwieństwa wpisane w teksty kultury (np. przyjaźń – wrogość, miłość – nienawiść, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada).

Po ukończeniu klasy V

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:

1. Zna i rozumie podstawowe utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.
2. Zna i rozumie podstawy kultury narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy).
3. Zna i rozumie podstawy historii narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy).

II. Odbiór wypowiedzi i zawartych w nich informacji. Uczeń:

1. Rozumie treści związane z przekazami ikonicznymi: radiem, filmem, telewizją, teatrem.
2. Czyta teksty ze zrozumieniem ich treści oraz intencji nadawcy.
3. Identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi.
4. Charakteryzuje nadawcę wypowiedzi.
5. Nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia, emocje).
6. Identyfikuje wypowiedź jako tekst literacki, reklamowy, informacyjny; rozpoznaje i rozumie formy gatunkowe: instrukcję (w tym przepis), zaproszenie, życzenia i gratulacje, zawiadomienie i ogłoszenie.
7. Określa temat, główną myśl i przesłanie tekstu.
8. Rozpoznaje w wypowiedzi prawdę lub fałsz.
9. Wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio.
10. Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.
11. Rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi.
12. Korzysta z informacji zawartych w encyklopediach i słownikach.
13. Rozpoznaje podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik) i wskazuje różnice między nimi.
14. Rozpoznaje przypadki gramatyczne, osoby i czasy gramatyczne, a także rozumie funkcje rodzajów gramatycznych.
15. Rozpoznaje tryby i strony (czynną i bierną) czasownika.

16. Poprawnie stopniuje przymiotniki i używa ich we właściwych kontekstach.
17. Rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się: gestu, wyrazu twarzy, mimiki, postawy ciała.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

1. Wypowiada się poprawnie na tematy poruszane na zajęciach, związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury.
2. Dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej.
3. Formułuje pytania do tekstu.
4. Świadomie posługuje się językiem oraz (w wypowiedzi ustnej) mimiką, gestykulacją, postawą ciała.
5. Poprawnie akcentuje wyrazy oraz poprawnie intonuje zdania.
6. Tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: list prywatny, proste sprawozdanie (np. z wycieczki, z wydarzeń sportowych), dialog, opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, ogłoszenie, zaproszenie, prosta notatka.
7. Stosuje odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy pisemnej (w tym wydziela akapity).
8. Wykonuje działania na tekście i zapisuje ich rezultaty – plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy).
9. Operuje słownictwem z kręgów tematycznych: dom i rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze i społeczne.
10. Rozróżnia i poprawnie zapisuje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące.
11. Stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienne.
12. Pisze poprawnie pod względem ortograficznym.
13. Poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, średnika, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika.
14. Słucha uważnie i skutecznie rozmaitych wypowiedzi w różnych celach i sytuacjach.
15. Czyta cicho ze zrozumieniem.
16. Czyta głośno, wyraziście, przekazując intencję tekstu, akcentując właściwe wyrazy, wprowadzając pauzę, stosując odpowiednią intonację.
17. Słucha z uwagą wypowiedzi innych, prezentuje własne zdanie, broni go.
18. Recytuje teksty poetyckie, podejmując próbę głosowej ich interpretacji.

IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

1. Rozpoznaje funkcję tekstu kultury (informacyjną, artystyczną).
2. Odróżnia fikcję artystyczną od rzeczywistości.
3. Odróżnia realizm od fantastyki, stosuje wymienione pojęcia.
4. Odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

5. Rozpoznaje, np. opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, wiersz, przysłowie, komiks oraz inne gatunki literackie charakterystyczne dla kultury mniejszości narodowej lub etnicznej.
6. Ocenia działania bohaterów.
7. Zna i stosuje ze zrozumieniem pojęcia: nadawca, odbiorca, autor, narrator, podmiot liryczny, adresat, bohater, świat przedstawiony, punkt kulminacyjny.
8. Konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami.
9. Samodzielnie formułuje morał baśni i bajki.
10. Zna i stosuje pojęcia: wers, strofa, rym, rytm, refren; wiersz rymowany i nierymowany.
11. Odczytuje wartości i ich przeciwieństwa wpisane w teksty kultury (np. przyjaźń – wrogość, miłość – nienawiść, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada).

Po ukończeniu klasy VI

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:
 1. Zna i rozumie utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.
 2. Zna i rozumie podstawy kultury narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy).
 3. Zna i rozumie podstawy historii narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy).

- II. Odbiór wypowiedzi i zawartych w nich informacji. Uczeń:
 1. Rozumie treści związane z przekazami ikonicznymi radiem, filmem, telewizją, teatrem.
 2. Czyta teksty ze zrozumieniem ich treści oraz intencji nadawcy.
 3. Identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi.
 4. Charakteryzuje nadawcę wypowiedzi.
 5. Nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia, emocje).
 6. Identyfikuje wypowiedź jako tekst literacki, reklamowy, informacyjny; rozpoznaje i rozumie formy gatunkowe: instrukcję (w tym przepis), zaproszenie, życzenia i gratulacje, zawiadomienie i ogłoszenie.
 7. Określa temat, główną myśl i przesłanie tekstu.
 8. Dostrzega i uwzględnia relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity).
 9. Formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.
 10. Rozpoznaje w wypowiedzi prawdę lub fałsz.
 11. Wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio.

12. Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.
13. Rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi.
14. Korzysta z informacji zawartych w encyklopediach i słownikach.
15. Rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w zdaniu.
16. Rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań.
17. Odmienia części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek) i wskazuje różnice między nimi.
18. Rozpoznaje przysłówek, przymimek, spójnik i wskazuje różnice między nimi.
19. Poprawnie stopniuje przysłówki i używa ich we właściwych kontekstach.
20. Rozpoznaje przypadki gramatyczne (oddziela temat fleksyjny i końcówkę fleksyjną), osoby i czasy gramatyczne, a także rozumie funkcje rodzajów gramatycznych.
21. Rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się: gestu, wyrazu twarzy, mimiki, postawy ciała.
22. Dostrzega specyfikę przekazów audiowizualnych (filmów, programów informacyjnych, programów rozrywkowych), potrafi nazwać ich tworzywo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

1. Tworzy spójne teksty (monologowe i dialogowe) na tematy poruszane na zajęciach, związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury.
2. Dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej.
3. Formułuje pytania do tekstu.
4. Świadomie posługuje się językiem oraz (w wypowiedzi ustnej) mimiką, gestykulacją, postawą ciała.
5. Tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: list prywatny, proste sprawozdanie (np. z wycieczki, z wydarzeń sportowych), dialog, opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), pamiętnik i dziennik (pisane z perspektywy bohatera literackiego lub własnej), opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, opis dzieła plastycznego (pejzażu), ogłoszenie, zaproszenie, prosta notatka.
6. Stosuje odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy pisemnej (w tym wydziela akapity).
7. Wykonuje działania na tekście i zapisuje ich rezultaty – plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy).
8. Operuje słownictwem z kręgów tematycznych: dom i rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze i społeczne.
9. Rozróżnia i poprawnie zapisuje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące.
10. Przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie.
11. Przekształca zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.
12. Stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych.

13. Pisze poprawnie pod względem ortograficznym.
14. Poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, średnika, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika.
15. Uczestnicząc w dyskusji, słucha z uwagą wypowiedzi innych, prezentuje własne zdanie, broni go, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi.
16. Czyta głośno, wyraziście, przekazując intencję tekstu, akcentując właściwe wyrazy, wprowadzając pauzę, stosując odpowiednią intonację.
17. Słucha z uwagą wypowiedzi innych, prezentuje własne zdanie, broni go.
18. Recytuje teksty poetyckie oraz fragmenty prozy, podejmując próbę głosowej ich interpretacji.

IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

1. Dostrzega swoistość twórczości literatury, teatru, filmu.
2. Rozpoznaje funkcję tekstu kultury (informacyjną, artystyczną).
3. Odróżnia fikcję artystyczną od rzeczywistości.
4. Odróżnia realizm od fantastyki, stosuje wymienione pojęcia.
5. Odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.
6. Rozpoznaje, np. opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, wiersz, przysłowie, komiks oraz inne gatunki literackie charakterystyczne dla kultury mniejszości narodowej lub etnicznej.
7. Ocenia działania bohaterów.
8. Zna i stosuje ze zrozumieniem pojęcia: nadawca, odbiorca, autor, narrator, podmiot liryczny, adresat, bohater, świat przedstawiony, wątek, fabuła, akcja, punkt kulminacyjny.
9. Samodzielnie formułuje morał baśni i bajki.
10. Zna i stosuje pojęcia: wers, strofa, rym, rytm, refren; wiersz rymowany i nierymowany;
11. Rozpoznaje główne przesłanie i elementy składające się na widowisko teatralne: gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty.
12. Rozpoznaje główne przesłanie i elementy składające się na dzieło filmowe i telewizyjne: scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska.
13. Odczytuje wartości i ich przeciwieństwa wpisane w teksty kultury (np. przyjaźń – wrogość, miłość – nienawiść, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada).

Po ukończeniu klasy VII

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:

1. Zna i rozumie utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.
2. Zna i rozumie podstawy kultury narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy).
3. Dostrzega różne wzorce postaw społecznych, narodowych, obywatelskich, obyczajowych, kulturowych, moralnych, religijnych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość.
4. Zna podstawowe fakty z życia mniejszości narodowej lub etnicznej oraz operuje słownictwem związanym z życiem mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce.
5. Rozpoznaje najważniejsze (podstawowe) tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej.

II. Odbiór wypowiedzi i zawartych w nich informacji. Uczeń:

1. Rozumie treści związane z przekazami ikonicznymi radiem, filmem, telewizją, teatrem.
2. Czyta teksty ze zrozumieniem ich treści oraz intencji nadawcy.
3. Identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi.
4. Charakteryzuje nadawcę wypowiedzi.
5. Nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia, emocje).
6. Identyfikuje wypowiedź jako tekst literacki, reklamowy, informacyjny; rozpoznaje i rozumie formy gatunkowe: instrukcję (w tym przepis), zaproszenie, życzenia i gratulacje, zawiadomienie i ogłoszenie.
7. Określa temat, główną myśl i przesłanie tekstu.
8. Dostrzega i uwzględnia relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity).
9. Formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.
10. Rozpoznaje w wypowiedzi prawdę lub fałsz.
11. Wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio.
12. Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.
13. Rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi.
14. Korzysta z informacji zawartych w encyklopediach i słownikach.
15. Rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w zdaniu.
16. Rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań.
17. Odmienia części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek) i wskazuje różnice między nimi.
18. Rozpoznaje przysłówek, przyimek, spójnik i wskazuje różnice między nimi.

19. Rozpoznaje przypadki gramatyczne (oddziela temat fleksyjny i końcówkę fleksyjną), osoby i czasy gramatyczne, a także rozumie funkcje rodzajów gramatycznych.
20. Rozpoznaje rodzaje imiesłowów, wyjaśnia ich funkcję w tekście.
21. Rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się: gestu, wyrazu twarzy, mimiki, postawy ciała.
22. Dostrzega specyfikę przekazów audiowizualnych (filmów, programów informacyjnych, programów rozrywkowych), potrafi nazwać ich tworzywo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

1. Posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego lub etnicznego.
2. Poprawnie akcentuje wyrazy oraz poprawnie intonuje zdania.
3. Rozpoznaje w zdaniach i równoważnikach zdań różne rodzaje podmiotów, orzeczeń, dopełnień, okoliczników oraz przydawkę – rozumie ich funkcje.
4. Stosuje zasady etyki mowy: zna konsekwencje stosowania form charakterystycznych dla środków elektronicznych (takich jak SMS, e-mail, czat) – np. możliwych nieporozumień wynikających ze skrótowości i lakoniczności wypowiedzi, możliwego oszukiwania i manipulacji powodowanych anonimowością w sieci, łatwego obrażania obcych, ośmieszania i zawstydzania innych wskutek rozpowszechniania obrazów przedstawiających ich w sytuacjach kłopotliwych.
5. Stosuje zasady etykiety językowej: wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji, jaka łączy go z osobą, do której mówi (dorosły, obcy, bliski, rówieśnik), zna formuły grzecznościowe, zna konwencje językowe zależne od środowiska (np. sposób zwracania się do nauczyciela, lekarza, profesora wyższej uczelni), ma świadomość konsekwencji używania formuł niestosownych i obraźliwych, zna skutki kłamstwa, manipulacji, ironii.
6. Tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: urozmaicone kompozycyjnie i fabularnie opowiadanie, opis sytuacji i przeżyć, zróżnicowany stylistycznie i funkcjonalnie opis przedmiotów lub dzieł sztuki, charakterystyka postaci literackiej, filmowej lub rzeczywistej, sprawozdanie z lektury, filmu, spektaklu i ze zdarzenia z życia, rozprawka; dostosowuje odmianę i styl wypowiedzi do gatunku, w którym się wypowiada.
7. Pisze poprawnie pod względem ortograficznym.
8. Tworzy plan własnej wypowiedzi.
9. Stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunków wymienionych w pkt. 6, tworzy spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat.
10. Streszcza linearnie wypowiedź narracyjną (przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście).
11. Operuje słownictwem z kręgów tematycznych: życie codzienne, rozwój psychiczny, moralny i fizyczny człowieka; społeczeństwo i kultura.

12. Dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów, rozróżnia znaczenia wyrazu wieloznacznego – wykorzystuje tę wiedzę w precyzowaniu znaczenia swojej wypowiedzi; rozpoznaje i dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.
13. Stosuje związki frazeologiczne ze zrozumieniem ich znaczeń.
14. Stosuje poprawnie różne rodzaje wypowiedzi we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i wypowiedzi składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom.
15. Wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.
16. Przekształca części zdania pojedynczego w zdania podrzędne i odwrotnie, przekształca konstrukcje strony czynnej w konstrukcje strony biernej i odwrotnie, zamienia formy osobowe czasownika na imiesłowy i odwrotnie – ze świadomością ich funkcji w zdaniu; zamienia mowę niezależną na zależną.
17. Świadomie wykorzystuje wykrzyknik jako część mowy w celu wyrażenia emocji.
18. Stosuje poprawne formy odmiany rzeczowników, czasowników, przymiotników, liczebników i zaimków; stosuje poprawne formy wyrazów w związkach składniowych (zgody i rządu).
19. Świadomie, odpowiedzialnie, selektywnie korzysta (jako odbiorca i nadawca) z elektronicznych środków przekazywania informacji.
20. Interpretuje głosowo wybrane utwory literackie (w całości lub w części).

IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

1. Rozpoznaje i charakteryzuje rodzaje literackie oraz przypisuje do nich konkretne utwory.
2. Rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej: powieści lub opowiadania obyczajowe, przygodowe, utwory fantasy.
3. Rozpoznaje gatunki publicystyczne prasowe, radiowe i telewizyjne – artykuł, wywiad.
4. Określa problematykę utworu.
5. Charakteryzuje w utworze podmiot liryczny lub narratora.
6. Rozpoznaje w tekście literackim: porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy i potrafi wyjaśnić ich rolę.
7. Rozpoznaje różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastyka.
8. Opisuje własne odczucia, które budzi dzieło.
9. Przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i przekonująco ją uzasadnia.
10. Uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.
11. Rozróżnia specyfikę takich rodzajów sztuki, jak: literatura, teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne, sztuki audiowizualne.
12. Ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości, np. patriotyzm-nacjonalizm-szowinizm, tolerancja-nietolerancja, piękno-brzydota, a także rozpoznaje ich obecność w życiu oraz w literaturze i innych sztukach.

Po ukończeniu klasy VIII

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:

1. Zna i rozumie utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.
2. Zna i rozumie podstawy kultury narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy).
3. Dostrzega różne wzorce postaw społecznych, narodowych, obywatelskich, obyczajowych, kulturowych, moralnych, religijnych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość.
4. Zna podstawowe fakty z życia mniejszości narodowej lub etnicznej oraz operuje słownictwem związanym z życiem mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce.
5. Rozpoznaje najważniejsze (podstawowe) tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej.

II. Odbiór wypowiedzi i zawartych w nich informacji. Uczeń:

1. Rozumie treści związane z przekazami ikonicznymi radiem, filmem, telewizją, teatrem.
2. Czyta teksty ze zrozumieniem ich treści oraz intencji nadawcy.
3. Identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi.
4. Charakteryzuje nadawcę wypowiedzi.
5. Nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia, emocje).
6. Identyfikuje wypowiedź jako tekst literacki, reklamowy, informacyjny; rozpoznaje i rozumie formy gatunkowe – instrukcję (w tym przepis), zaproszenie, życzenia i gratulacje, zawiadomienie i ogłoszenie.
7. Określa temat, główną myśl i przesłanie tekstu.
8. Dostrzega i uwzględnia relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity).
9. Formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.
10. Rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną, wskazuje tezę, argumenty i wnioski.
11. Rozpoznaje w wypowiedzi prawdę lub fałsz.
12. Wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio.
13. Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.
14. Rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi.
15. Korzysta z informacji zawartych w encyklopediach i słownikach.

16. Rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w zdaniu.
17. Rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań.
18. Odmienia części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek) i wskazuje różnice między nimi.
19. Rozpoznaje przysłówek, przymimek, spójnik i wskazuje różnice między nimi.
20. Rozpoznaje przypadki gramatyczne (oddziela temat fleksyjny i końcówkę fleksyjną), osoby i czasy gramatyczne, a także rozumie funkcje rodzajów gramatycznych.
21. Rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się: gestu, wyrazu twarzy, mimiki, postawy ciała.
22. Dostrzega specyfikę przekazów audiowizualnych (filmów, programów informacyjnych, programów rozrywkowych), potrafi nazwać ich tworzywo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa).
23. Zna pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny i naukowy oraz stylizację językową.
24. Hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.
25. Czerpie dodatkowe informacje z przypisu.
26. Dostrzega zróżnicowanie słownictwa – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe, terminy naukowe, archaizmy i neologizmy, eufemizmy i wulgaryzmy; dostrzega negatywne konsekwencje używania wulgaryzmów); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone (obce) – rozumie ich funkcję w tekście.
27. Rozpoznaje cechy kultury i języka regionu (dialektyzmy).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

1. Sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego lub etnicznego.
2. Poprawnie akcentuje wyrazy oraz poprawnie intonuje zdania.
3. Stosuje zasady etyki mowy: zna konsekwencje stosowania form charakterystycznych dla środków elektronicznych (takich jak SMS, e-mail, czat) – np. możliwych nieporozumień wynikających ze skrótowości i lakoniczności wypowiedzi, możliwego oszukiwania i manipulacji powodowanych anonimowością w sieci, łatwego obrażania obcych, ośmieszania i zawstydzania innych wskutek rozpowszechniania obrazów przedstawiających ich w sytuacjach kłopotliwych.
4. Stosuje zasady etykiety językowej: wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji, jaka łączy go z osobą, do której mówi (dorosły, obcy, bliski, rówieśnik), zna formuły grzecznościowe, zna konwencje językowe zależne od środowiska (np. sposób zwracania się do nauczyciela, lekarza, profesora wyższej uczelni), ma świadomość konsekwencji używania formuł niestosownych i obraźliwych, zna skutki kłamstwa, manipulacji, ironii.
5. Tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: urozmaicone kompozycyjnie i fabularnie opowiadanie, opis sytuacji i przeżyć, zróżnicowany stylistycznie

i funkcjonalnie opis przedmiotów lub dzieł sztuki, charakterystyka postaci literackiej, filmowej lub rzeczywistej, sprawozdanie z lektury, filmu, spektaklu i ze zdarzenia z życia, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, dedykacja; dostosowuje odmianę i styl wypowiedzi do gatunku, w którym się wypowiada.

6. Pisze poprawnie pod względem ortograficznym.
7. Tworzy plan własnej wypowiedzi.
8. Stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunków wymienionych w pkt. 5, tworzy spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat.
9. Streszcza linearnie wypowiedź narracyjną (przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście).
10. Operuje słownictwem z kręgów tematycznych: życie codzienne, rozwój psychiczny, moralny i fizyczny człowieka; społeczeństwo i kultura.
11. Dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów, rozróżnia znaczenia wyrazu wieloznacznego – wykorzystuje tę wiedzę w precyzowaniu znaczenia swojej wypowiedzi; rozpoznaje i dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.
12. Stosuje związki frazeologiczne ze zrozumieniem ich znaczeń.
13. Stosuje poprawnie różne rodzaje wypowiedzeń we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i wypowiedzeń składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom.
14. Wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.
15. Przekształca części zdania pojedynczego w zdania podrzędne i odwrotnie, przekształca konstrukcje strony czynnej w konstrukcje strony biernej i odwrotnie, zamienia formy osobowe czasownika na imiesłowy i odwrotnie – ze świadomością ich funkcji w zdaniu; zamienia mowę niezależną na zależną.
16. Świadomie wykorzystuje wykrzyknik jako część mowy w celu wyrażenia emocji.
17. Stosuje poprawne formy odmiany rzeczowników, czasowników, przymiotników, liczebników i zaimków; stosuje poprawne formy wyrazów w związkach składniowych (zgody i rządu).
18. Świadomie, odpowiedzialnie, selektywnie korzysta (jako odbiorca i nadawca) z elektronicznych środków przekazywania informacji.
19. Interpretuje głosowo wybrane utwory literackie (w całości lub w części).
20. Tworząc tekst własny, wykorzystuje elementarną wiedzę z zakresu słowotwórstwa (rozpoznaje temat słowotwórczy i formant w wyrazach pochodnych i dostrzega funkcje formantów w kształtowaniu znaczenia wyrazów pochodnych).
21. Wprowadza partykuły do wypowiedzi, aby modyfikować znaczenia jej składników.

V. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

1. Rozpoznaje i charakteryzuje rodzaje literackie oraz przypisuje do nich konkretne utwory.
2. Rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej: powieści lub opowiadania obyczajowe, przygodowe, utwory fantasy.
3. Rozpoznaje gatunki publicystyczne prasowe, radiowe i telewizyjne: artykuł, wywiad, reportaż, felieton.

4. Określa problematykę utworu.
5. Charakteryzuje w utworze podmiot liryczny lub narratora.
6. Rozpoznaje różne sposoby kreowania świata przedstawionego: realizm, fantastyka.
7. Rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową oraz potrafi zinterpretować jej funkcję w utworze.
8. Rozpoznaje w utworze literackim: symbol, alegorię, apostrofę, ironię, puentę i wykorzystuje je w interpretacji.
9. Wskazuje funkcję środków stylistycznych z poziomu leksykalnego (np. neologizmu, archaizmu, zdrobnienia, zgrubienia, eufemizmu, metafory), składniowego (np. powtórzenia, pytania retorycznego, różnego typu zdań i równoważników), fonetycznego (np. rymu, rytmu, wyrażenia dźwiękonaśladowczego).
10. Opisuje własne odczucia, które budzi dzieło.
11. Przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i przekonująco ją uzasadnia.
12. Uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.
13. Rozróżnia specyfikę takich rodzajów sztuki, jak: literatura, teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne, sztuki audiowizualne.
14. Ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości, np. patriotyzm-nacjonalizm-szowinizm, tolerancja-nietolerancja, piękno-brzydota, a także rozpoznaje ich obecność w życiu oraz w literaturze i innych sztukach.
15. Wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog.
16. Omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych sztuk podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, religijność, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność.
17. Rozpoznaje gatunki literackie, np.: przypowieść, pamiętnik, dziennik, komedia, dramat jako gatunek, tragedia, ballada, nowela, hymn oraz inne gatunki charakterystyczne dla kultury danej mniejszości narodowej lub etnicznej.

Lista lektur i innych tekstów kultury z języków mniejszości narodowych (ukraińskiego, białoruskiego, litewskiego) i języka etnicznego (łemkowskiego).

II etap edukacyjny: klasy IV-VIII

JĘZYK UKRAIŃSKI

Klasa IV

- Легенда «Хліб і золото»

- Народна казка «Лисичка-сестричка і вовк-панібрат»
- Олександр Олесь «Наші предки слов'яни», «Хрещення Володимира Великого»
- Українка Леся «Давня весна»
- Нестайко Всеволод «Шура і Шурко»
- Чумарна Марія «Казка про друга»
- Чубинський Павло «Ще не вмерла Україна»
- Поклад Наталка «Тризуб»
- Павличко Дмитро «Наш прапор»
- Вовчок Марко «Літній ранок і вечір»

Wybór publicystyki z prasy i innych środków społecznego przekazu.

Inne teksty kultury:

- Народна картина «Козак Мамай»

Матеріалы uzupełniające

Серії:

- «Велич особистості»
- «Невідома Україна»
- «Цікаві факти про Україну»
- «Цікаві місця України»
- «Мандрівка Україною»

Klasa V

- Міф «Берегиня»
- Симоненко Василь «Цар Плаксій та Лоскотон»
- Нестор-літописець «Повість минулих літ» (*Про заснування Києва, Про князя Олега*)
- Щурат Василь «Заповіт Ярослава Мудрого»
- Шевченко Тарас – wybrane utwory w tym «Садок вишневий коло хати»
- Шейко-Медведева Неля «Лисиця, що впала з неба»
- Коцюбинський Михайло «Маленький грішник»
- Стасюк Оля «Свічка Голодомору»
- Сосюра Володимир «Осінь»
- Руданський Степан – wybrane utwory w tym «Баба в церкві»

Wybór publicystyki z prasy i innych środków społecznego przekazu.

Inne teksty kultury:

- Шевченко Тарас картина «Невольник»

Матеріали uzupełniające

Серії:

- «Велич особистості»
- «Невідома Україна»
- «Цікаві факти про Україну»
- «Цікаві місця України»
- «Мандрівка Україною»

Klasa VI

- Пісні про минуле – wybrane utwory w tym Чарнецький Степан і Григорій Трух «Ой у лузі червона калина»
- Шевченко Тарас - wybrane utwory w tym «Заповіт»
- Українка Леся «Тиша морська»
- Жиленко Ірина «Жар-птиця»
- Іваненко Оксана «Друкар книжок небачених» - wybrane części w tym *Максим Грек, Печатний дім, Свято книги, Єретики, У старовинному місті Львові, Найкращий буквар*
- Андієвська Емма «Казка про яян»
- Глібов Леонід «Щука»
- Глазовий Павло - wybrane utwory w tym «Найкраща мова»
- Воронько Платон «Малий»
- Франко Іван «Грицева шкільна наука»

Wybór publicystyki z prasy i innych środków społecznego przekazu.

Inne teksty kultury:

- Моравов А. В. «Першопечатник»
- Білокур Катерина «За роботою»

Матеріали uzupełniające

Серії:

- «Велич особистості»
- «Невідома Україна»
- «Цікаві факти про Україну»
- «Цікаві місця України»
- «Мандрівка Україною»

Klasa VII

- Легенда «Про євшан-зілля»
- Вороний Микола «Євшан-зілля»
- Боровиковський Левко «Чарівниця»
- Франко Іван «Захар Беркут» (скорочено)
- Шевченко Тарас - wybrane utwory w tym «Мені тринадцятий минало», «Мені однаково»
- Костенко Ліна - wybrane utwory w tym «Кольорові миші», «Крила»
- Симоненко Василь - wybrane utwory w tym «Гей нові Колумби й Магеллани»
- Стефаник Василь «Катруся».
- Черногуз Олег зб. «Веселі поради» - wybrane części w tym *Як вибрати ім'я, Як поводитись у кіно*
- Храплива-Щур Леся «Двадцять друге січня»
- Гоголь Микола «Тарас Бульба» - opis stepu z części II
- Шляхтич Василь «Це ж земля рідна»

Wybór publicystyki z prasy i innych środków społecznego przekazu.

Inne teksty kultury:

- Шупляк Олег «Код землі батьківської»
- Гончар Іван «Вітаємо з Великоднем»

Матеріали uzupełniające

Серії:

- «Велич особистості»
- «Невідома Україна»
- «Цікаві факти про Україну»
- «Цікаві місця України»
- «Мандрівка Україною»

Klasa VIII

- Українська народна дума «Про козака Голоту»
- Шевченко Тарас - wybrane utwory w tym «Думи мої, думи», «Іван Підкова»
- Сосюра Володимир «Любіть Україну»
- Олійник Борис «Пісня про матір»
- Малкович Іван «Свічечка букви Ї»
- Дудар Євген - wybrane utwory w tym «Червона Шапочка»
- Пахльовська Оксана «Це Ти, Маріє»

- Максимішин Оксана «Мамо не плач»
- Панасюк Христина «Білі лебелі у небесах»
- Наталка Сняданко «Колекція пристрастей, або Пригоди молодої українки» (*Дитячі пристрасті, Бабаця і життєва мудрість...*)
- Антонич Богдан-Ігор «Будень»

Wybór publicystyki z prasy i innych środków społecznego przekazu.

Inne teksty kultury:

- Приймаченко Марія «Отаким снівся четвертий блок»
- Дячишин Юрій фотографія «Slavik's fashion»

Матеріали uzupełniające

Серії:

- «Велич особистості»
- «Невідома Україна»
- «Цікаві факти про Україну»
- «Цікаві місця України»
- «Мандрівка Україною»

JEZYK BIAŁORUSKI

Klasa IV

- Казкі Алеся Якімовіча (do wyboru)
- Уладзімір Гайдук “Аб чым шуміць Белавежская пушча”(do wyboru)
- Легенда аб возеры Нарач
- Анатоль Клышка “Кніга даўней”
- Якуб Колас “У грыбах”
- Васіль Вітка “Свята настаўніцы”
- Якуб Колас “Вялікдзень”
- Зоська Верас “Першы снег”
- Паўлюк Прануза “Ці гатовы да зімоўкі?”
- Віктар Швед “Вясёлка“ (do wyboru)

Piosenki, przysłowia, zagadki, wybrane artykuły z „Zorki”, wybrane filmy animowane i inne teksty kultury do wyboru.

Klasa V

- Якуб Колас “У старых дубах“

- Віктар Швед “Я нарадзіўся беларусам“
- Казка “Прынцэса Нехачу“
- Уладзімір Арлоў “Асветніца Ефрасіння“
- Канстанцыя Буйло “Люблю наш край“
- Казка “Сцізорык зламаўся“
- Уладзімір Гайдук “Белавежскія быліцы і небыліцы” (do wyboru)
- Уладзімір Гайдук “Легенды Беласточчыны” (do wyboru)
- Барыс Сачанка “Кошык малін”

Piosenki, przysłowia, zagadki, wybrane artykuły z „Zorki” i „Niwy”, wybrane filmy, przedstawienia teatralne i inne teksty kultury do wyboru.

Klasa VI

- Павел Кавалёў “Сапраўдныя сябры ”
- Уладзімір Гайдук “Аб чым шуміць Белавежская пушча”
- Мікалай Дзелянкоўскі “Свіцязь: легенда і быль”
- Якуб Колас “Дуб і чароціна”
- Вольга Іпатава “Давыд Гарадзенскі”
- Міхась Лынькоў “Васількі”
- Янка Купала “Курган”
- Алесь Барскі “Белавежская зіма”
- Якуб Колас “Новая зямля” (do wyboru) “Дарэктар” lub “Дзядзька-кухар”

Piosenki zespołu „Zniczka”, wybrane artykuły z „Zorki” i „Niwy”, wybrane filmy, przedstawienia teatralne i inne teksty kultury do wyboru.

Klasa VII

- Якуб Колас беларуская народная казка “Суп з сякеры”
- Беларуская народная казка “Як мужык гусей дзяліў ”
- Беларуская народная казка “Сляпы, глухі і бязногі”
- Уладзімір Караткевіч ”Нямоглы бацька“
- Ларыса Геніюш ”Лён“
- Уладзімір Караткевіч “ Людзі зямлі беларускай”
- “Прытча пра блуднага сына”
- Якуб Колас “Цвіркун”
- Якуб Колас “Новая зямля” (II rozdział “Раніца ў надзельку”)

Piosenki zespołu „Zniczka”, wybrane artykuły z „Zorki” i „Niwy”, wybrane filmy, przedstawienia teatralne i inne teksty kultury do wyboru.

Klasa VIII

- Maksim Bagdanowicz “Слудцкія ткачыхі”
- Алаіза Пашкевіч (Цётка) “Міхаська”
- Уладзімір Ягоўдзік “Крыж-Святыня”
- Віктар Швед “Мая маленькая айчына”
- Юрка Геніюш “Адкуль узяліся ў полі васількі?”
- Змітрок Бядуля “Велікодныя яйкі”
- Ядвіга Бяганская “А ўсё праз гэтага Толіка”
- Барыс Сачанка “Ліст да маці”
- Якуб Колас “Як птушкі дуб ратавалі”
- Уладзімір Ягоўдзік “Белавежская пушча”
- Ніл Гілевіч “О, Скарыны зямля”

Piosenki zespołu „Zniczka”, wybrane artykuły z „Zorki” i „Niwy”, wybrane filmy, przedstawienia teatralne i inne teksty kultury do wyboru.

JEZYK LITEWSKI

Klasa IV

- Biliūnas Jonas – *Kliudžiau*
- Brazdžionis Bernardas – *Motinai*
- Degutytė Janina – *Šaltinėlis*
- Landsbergis Vytautas V. – Wybrane opowiadania. W tym: *Pasakojimas apie Vilniaus ikūrimą; Arklys Dominykas ir jo bičiuliai*
- Mašiotas Pranas – *Du kartus pamelavo ir barti negavo*
- Saja Kazys – *Katinas ir gandra*
- Vainilaitis Martynas – *Saulutės ugnelė*
- Vilimaitė Bitė – *Marmurinis stalelio viršus*
- Žukauskas Albinas – *Debesų piemenė*
-

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.

Klasa V

- Biliūnas Jonas – *Joniukas*
- Degutytė Janina – *Žydrasis obuolys*

- Krėvė Vincas – *Milžinkapis*
- Liobytė Aldona – *Meškos trobelė* (fragmenty)
- Maironis – *Lietuva brangi*
- Nėris Salomėja – *Eglė žalčių karalienė*
- Saja Kazys – *Varlytė*
- Žilinskaitė Vytautė – *Tėtis iš oranžinės planetos*
- Wybrane baśnie ludowe. W tym: *Gulbė, karaliaus pati; Dvylika brolių, juodvarniais lakstančių*
- Wybrane podania i legendy. W tym: *Višytis; Anykščio ežeras; Puntuko akmuo*

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.

Klasa VI

- Gutauskas Leonardas – *Laiptai*
- Krėvė Vincas – *Perkūnas, Vaiva ir Straublys*
- Liobytė Aldona – *Sunki mama*
- Morkūnas Gendrutis – *Vasara su Katšuniu* (fragmenty)
- Račickas Vytautas – *Tankas su elektroniniu valdymu*
- Saja Kazys – *Klumpės*
- Tumas Juozas – *Vaižgantas – Napalys darbus dirba*
- Vilimaitė Bitė – *Kada piešime perlinę vištelę?*
- Žilinskaitė Vytautė – *Gaidžio kalnelis*
- Žukauskas Albinas – *Duona*

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.

Klasa VII

- Baranauskas Antanas – *Anykščių šilelis* (fragmenty)
- Biliūnas Jonas – wybrane opowiadania, w tym: *Ubagas; Laimės žiburys*
- Binkis Kazys – *Atžalynas*
- Donelaitis Kristijonas – *Metai* (fragmenty)
- Krėvė Vincas – *Skerdžius*
- Kudirka Vincas – *Lietuvos tilto atsiminimai*, wybrane wiersze, w tym: *Gražu, gražiau ir gražiausia; Labora; Ne tas yra didis; Varpas*
- Lazdynų Pelėda – *Motulė paviliojo*
- Maironis – *Jūratė ir Kastytis*, wybrane wiersze, w tym: *Oi, neverk, motušėle; Vakaras ant ežero Keturių kantonų; Eina garsas*
- Poška Dionizas – *Mužikas Žemaičių ir Lietuvos*
- Žemaitė – *Marti*

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.

Klasa VIII

- Aputis Juozas – wybrane opowiadania, w tym *Dobilė. 1954 metų naktį*
- Grinkevičiūtė Dalia – *Lietuviai prie Laptevų jūros*
- Grušas Juozas – *Herkus Mantas*
- Juknaitė Vanda – *Išsiduosi. Balsu*
- Mačernis Vytautas – *Vizijos*
- Marcinkevičius Justinas – *Mindaugas* (fragmenty); wybrane wiersze, w tym: *Kiek daug tylėjimo gamtoj; Kaip laisvė; Dainuoju Lietuvą*
- Simonaitytė Ieva – *Aukštųjų Šimonių likimas* (fragmenty)
- Sruoga Balys – *Dievų miškas* (fragmenty)
- Vienuolis Antanas – wybrane opowiadania, w tym: *Grižo; Išdukterė; Kūčių naktį*
- Žukauskas Albinas – *Žvikeliai*

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.

JĘZYK ŁEMKOWSKI

Klasa IV

- Нестор Репела *Закон природы?*
- Петро Муриянка *Бык і бача*
- Іван Русенко *Учте ся Руснакы*
- Александер Павлович *Уч ся, моє дітя*
- Іван Русенко *Деревице*
- Миколай Буряк *Волча заплата*
- Янко Шкірпан *Уж яр*
- Петро Муриянка *Літо*
- Петро Муриянка *Іде осін*
- Петро Муриянка *Зима щытавиця*
-

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.

Klasa V

- Петро Муриянка *Сова і сонце*
- Петро Муриянка *Ядловец і команичка*

- Семан Мадзелян *Свербоузка*
- Семан Мадзелян *Квітуля*
- Павел Стефановскій *Дротар*
- Яков Дудра *Пісня лосяньского мазяря*
- Іван Русенко *Колиси в селі*
- Іван Желем *Газда*
- Іван Головчак *Хліб*
- Павел Стефановскій *Ци помнеш Лемку*

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.

Klasa VI

- Яков Дудра *Співайте Лемкы*
- Александер Духнович *Я Русин*
- Іван Головчак *Хліб*
- Іван Русенко *Хто ма замір ся женити*
- Іван Русенко *Вертеп в Карпатах*
- Легенда *Орлы*
- Легенда *Чародійскы гушлі*
- Александер Павлович *Паницар*
- Іван Русенко *Полетіл бым на край світа*
- Петро Муриянка *Сон*

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.

Klasa VII

- Владимир Хыляк *Шыбеничний верх* /фрагменты
- Михал Нестерак *Пізрий, пізрий*
- Теофіль Курилло *Дневник Лемка з Таллергофу*/фрагменты
- Симеон Пиж *Горлицкій Бурсак*/фрагменты
- Нестор Жылич *Фльорынка*
- Адам Барна, Теодор Гоч *Лемкы в борбі за свою і не свою свободу*
- Нестор Репела *А дале – степ і степ*
- Андрий Копча *На чужыні*/ фрагмент
- Іван Желем *Уж ся мі не снят*
- Мелянія Собин *Поворот*

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.

Klasa VIII

- Петро Мурянка *Бранденбургска Брама*
- Теодор Кузяк *Сафат в раю*
- Володислав Грабан *Велийны ремінесцензіі*
- Мелянія Собин *Земльо моя*
- Стефанія Трохановска *Лем небо над нами наше*
- Марія Мальцовска *Материньска свічка*
- Михал Сандович *Мамина лыжка*
- Владислав Грабан *Діти Лемковины*
- Павел Стефановскій *Пришол час*
- Нестор Репела *Місце при столі*

Wybór publicystyki z prasy i innych tekstów kultury.